

חיפה, לו ידע מראש על כוונת האנגלים, ולא

הודיע על כך להגנה, היתה זו בגידה..."

לצאת לחיפה ולברר מה הענין. אחרי שיחה קצרה עם מפקד המחוז שוכנעה. היא חזרה אל ראשי מפא"י בחיפה ושאלה אותם: "מה אתם רוצים?"

שלטון הפקרות בנמל

מיבצרו האחרון של חושי היה הנמל. שם היה בסיס משטרו, ושם נשאר הוא השליט. הנמל היה חיוני, לא רק כשער האספקה לישוב אלא גם מפני שהקשר היחיד עם אזור נהריה היה דרכו, בים.

באחד הימים פנה מפקדו הצבאי של הנמל, גיבורי ישראל יוחאי בן-גוריון, אל פיקוד ה"מחוז והתלונן שהפקרות גמורה שולטת בנמל. אבא חושי לבדו הוא הפוסק מ"יכול לנסוע ומי לא, והוא לבדו קבע איון אספקה תישלח לנהריה, בעכבו משלוחים שנקבעו עליידי ההגנה.

משה כרמל לא היסס גם הפעם. הוא רשם על פתקה: "מהיום מתמנה יוחאי למפקד יחיד בנמל, הוראותיו מחייבות את הכל, כולל הקשר עם נהריה." מאותו רגע השתלט יוחאי על הנמל, המכשול סולק.

כך שוחררה חיפה, על אפו ועל חמתו של אבא חושי. לא היה לו שום קשר עם ההגנה משך כל תקופת המאבק והמלחמה, לא היתה לו שום השפעה עליה ושום יד בהתרחשויות. כל השמועות שהופצו בנידון הופצו עליידי עצמו, לשם האדרת עצמו — זהו דינם, פה אחד, של כל מפקדי מחוז חיפה באותם הימים.

אגדה אחת, שנקלטה ברבים, היא שחושי הוא אשר רכש את ידידות הדרוזים בימי המלחמה. גם זה שקר מוחלט, כשאר הש"קרים. לא היתה לחושי שום יד בקשר שנוצר עם הדרוזים, הדרוזים יצאו לקרב נגד גדודי ההגנה, ליד רמת-יוחנן, ובקרב זה ניצח מפקדם, שאקיב וואהאב. מאז חל מפנה. שנים מאנשי ההגנה בצפון פתחו במגע עם הדרוזים, וכתוצאה ממגע זה נמשכו הדרוזים לצד ההגנה וגויסו לשורות צה"ל.

לחושי לא היה שום קשר עם מיבצע זה. כמו בכל תקופת השיחרור, היה צופה הסר-אנינים — צופה שהשתמש בשארית כוחותיו כדי לתקוע יתדות בגלגלי מכוונת השיחרור הלאומית, מתוך שאיפות אישיות שלא נעצרו גם מול מצבות הלוחמים.

תצא לפעולה אחרת, שתשאר בעיר רק מינימים של כוחות.

אבא חושי לא נכח בישיבה. במקומו קם אחד מראשי מפא"י בחיפה, יושב-ראש ועד הקהילה. המלים שלו נחרתו עמוק בוכ"רונני, מפני שזיעזעו אותו. הוא אמר: אנחנו לא נסכים להחליף את האוקופנט הבריטי עם אוקופנט עברי.

משה כרמל הסמיק מרוב כעס, דפק על השולחן באגרופו הקמוץ, אמר: שלום, יש לי מה לעשות! ויצא בועם.

חושי לא הסתפק בכך. הוא הגיש תלונה לפיקוד הארצי. על גולדה כאירוסון הוטל

ארבעה גאפירים יהודיים. בצאתו מן הישר בה החליט חושי לבקר אותם.

אל התחנה הובילו כמה מדרגות. כשי חושי דרך על המדרגה הראשונה, נשמעה ליריה זו היה הד, שיכול היה להיות משעשע. כחודש אחרי השיחרור נתקיימה אסיפה מטעם מועצת פועלי חיפה. כשהקהל ישב באולם, נפתח המסך ולעיני הצופים נתגלה אבא חושי יושב על כסא-נוח מורם, כשתחבושות רגלו בולטות לעין. הקהל מחא כפיים, משוכנע כי חושי נפצע בנהלו את הקרבות לשיחרור העיר. אחרי שנאמו מי שנאמו, נטל חושי את רשות הדיבור, מבלי לקום.

וכה אמר חושי: "חברים, אני מוכרח לבקש את סליחתכם. זו הפעם הראשונה שאני מדבר אליכם בישיבה. אולם אני בטוח שכולכם מבינים שבבליה (1) הגורלי של כיבוש העיר מוכרח הייתי להיות איפה שהייתי, ומוכרח היה לקרות לי מה ש"קרה". מחיאות כפיים סוערות ליוו את הנאום.

מעמד זה הבליט היטב את כשרונו של חושי כגאון הפרסום-העצמי. יתכן שמפקדי ההגנה היו נהנים למראה אמנות זו, אל מלא זכרו כי באותם הימים עצמם ביכו הורים שכולים את בני-הם, נאנקו פצועי-קרב אמיתיים על שולחנות הגיתוח. הפציעה המדור מה של אבא חושי נר-אתה להם כספסרות וזלה באהדה שהגיעה ללוחמים האמרי תיים.

שבור-רגל או שבור-לב, לא חדל חושי אף לרגע קט מלהילחם בהגנה. מלחמה זו הגיעה לשיאה למחרת הכיבוש ממש, עוד לפני שהשתק הד היריה האחרונה.

המשבר למחרת הכיבוש

פיקוד ההגנה הוציא כרוז לאזרחי העיר: "ההגנה שולטת בחיפה! חושי ראה בזה קלף טוב: הוא הסביר לאנשיו בועד הק"הילה ובועד-המצב כי ההגנה משתלטת על הענינים, וכי שלטון זה אישי ומפלגתי. הרוחות במוסדות אזרחיים אלה רתחו. נוצר משבר.

באותן השעות סערה המלחמה בכל עוצי מתה. הפלישה הערבית עמדה על סף הי ביצוע. חיפה היתה מוקפת אויבים: הי לגיון שלט, בין השאר, בבת-גלים ובנשר. ההגנה עמדה להתקיף עוד באותו ערב את עכו, אליה נמלטו רוב תושבי חיפה הערי-ביים, אחרי שסירבו, בהתאם להוראות הי מופתי מביירות, לחתום על כניעה רשמית לכוחות היהודיים.

מפקדי ההגנה יעצו למשה כרמל לבוא לישיבת ועד-המצב, להסביר לאזרחים כי העיר היא בסיס לפעולות, רשעל כן על ההגנה להבטיח לעצמה את חופש הפעולה. כרמל נענה להצעות, הופיע ביעד-המצב. מספר עז-ראיה אזרחי:

"רוב הניכחים הוסתו מראש על ידי חושי, והם קיבלו את פני המפקד בשנאה גלויה. הוא הרצה כרבע שעה, אבל רק מעטים מאתנו שוכנענו. הוא אמר שתפקידו צבאי גרידא, שאין לו שום אמביציות פוליטיות, שההגנה היא רק הזרוע המזוינת של הישוב, שהיא סרה למרות המוסדות הלאומיים. ההגנה צריכה להבטיח את העיר, כי העיר יכולה להיכבש מחדש עליידי הערבים. הוא אמר שההגנה עסוקה בקרבות, שעוד הערב

יום השחרור - למרות חושי

